

کتاب «چگونه با کودک خود بازی کنیم؟» مناسب آموزش کودکان پیش از دبستان است و شامل پنج فصل به شرح زیر و ضمیمه‌ای با موضوع مواد، تجهیزات و وسایل آموزشی می‌باشد.

فصل اول: کودک در دنیای خویش با عناوینی مثل: پوشه خانوادگی، من کی هستم؟ بازی‌های مربوط به قدم زدن، بازی‌های مربوط به شبیه و متفاوت و

فصل دوم: فعالیت‌ها و بازی‌های مخصوص روی میز با عناوینی مثل: طبقه‌بندی اشیاء بر اساس اندازه، همسان و مختلف، بازی‌های مربوط به شکل، رنگ و اندازه و ...

فصل سوم: بازی‌های جسمانی با عناوینی مثل: بازی جعبه، توپ در سبد، بازی دایره بارنگ‌ها و جهت‌ها و

فصل چهارم: فعالیت‌های مربوط به حروف و اعداد با فعالیت‌هایی مثل: درخت اعداد، جور کردن اعداد، بازی کارت‌ها، فعالیت‌های مربوط به پول، بازی علامت‌ها و برچسب‌ها، بازی جور کردن حروف و ...

فصل پنجم: کاردستی با فعالیت‌هایی مثل: گواش برفی، تا کردن کاغذ، ماسک کاغذی، ساختن یک شهر، عروسک‌های دستی و ...

نمونه‌هایی از فعالیت‌ها و بازی‌های این کتاب به شرح زیر می‌باشد:

□ بازی‌هایی در رابطه با قدم زدن

مهارت‌ها: مشاهده و تشخیص مفاهیم همسان و مختلف، اندازه‌ها، رنگ‌ها، بافت‌ها، نام اشیاء و شمردن.

این بازی‌ها در هنگام قدم زدن انجام می‌گیرند. قدم زدن ممکن است به خاطر مقصودی مثل رفتن به یک گردش علمی یا تفریحی ساده، تمرین و یا هواخوری باشد. قدم زدن می‌تواند در خیابان‌های شهر، جاده‌های اطراف شهر و یا راه‌های روستایی انجام گیرد. همچنان‌که قدم می‌زنید، بچه‌ها را تشویق کنید تا اشیای طبیعی مانند برگ‌ها، چوب‌ها، سنگ‌ها یا تخم گیاهان را گردآوری کنند.

الف: لمس کردن

کلمات مورد استفاده: سخت، نرم، ناصاف، زبر، تیز، سرد، گرم، تر، خشک، همسان، مختلف

- ۱- در آغاز قدم زدن از کودک بپرسید: اشیاء چگونه احساس می‌شوند؟ بگویید: اجازه دهید این ساختمان را لمس کنیم، آن‌گاه ساختمان را به اتفاق کودک لمس کنید. یا: اجازه دهید تا این قطعه درخت را لمس کنیم. آن‌گاه درخت را به همراه کودک لمس کنید.
- ۲- برای کودکی که معنای زبر را نمی‌داند، در هنگامی که تنه درخت را لمس می‌کند، بگویید تنه‌ی این درخت زبر است. اجازه دهید، ببینیم آیا می‌توانیم چیزهای دیگری را که زبر هستند، پیدا کنیم. آن‌گاه به دنبال اشیاء دیگری که زبر هستند، بگردید.

- ۳- به کودکی که معنای زبر را می‌داند، بگویید: آیا می‌توانی چیزی پیدا کنی که با زبری این درخت تفاوت داشته باشد؟ (مثل برگی نرم) یا: آیا می‌توانی چیز دیگری که شبیه این درخت زبر باشد، پیدا کنی؟ آن‌گاه با کودک آن‌چه را گفته‌اید تجربه کنید.
- ۴- همچنان که مشغول قدم زدن هستید، اشیای جدیدی را برای لمس کردن پیدا کنید و بافت آن را نام ببرید.
- توجه:** برای کودک نونهال با دو کلمه‌ی ساده و متضاد مانند زبر و صاف، نرم و سخت یا خشک و تر شروع کنید. این کلمات را در طول قدم زدن مورد استفاده قرار دهید. کلمات جدید می‌توانند در قدم زدن‌های آینده مورد استفاده قرار بگیرند.

ب: نامیدن

کلمات مورد استفاده: خانه، انبار، درخت، ساختمان، مغازه، تنه، برگ، گیاه، گوشه، چراغ راهنمایی، صخره و ...

در آغاز قدم زدن به کودک بگویید: بیایید ببینیم چند چیز را می‌توانیم نام ببریم! من درختی را می‌بینم، شما چه می‌بینید؟ اجازه دهید تمام کودکان برای نامیدن اشیاء فرصتی در اختیار داشته باشند.

ج: رنگ‌ها

کلمات مورد استفاده: قرمز، سبز، آبی، زرد و ...

در ابتدای قدم زدن به کودکان بگویید: من یک انبار قرمز می‌بینم، آیا شما هم شیء قرمز دیگری می‌بینید؟ به تمام کودکان فرصت دهید تا در این بازی شرکت کنند.

د: اندازه‌ها

کلمات مورد استفاده: کوچک، کوچک‌تر و کوچک‌ترین. بزرگ، بزرگ‌تر و بزرگ‌ترین. لاغر، اندک، کوتاه، دراز، شبیه، مختلف.

در ابتدای قدم زدن بگویید: آیا آن ساختمان بزرگ است؟ آیا می‌توانید ساختمان بزرگ‌تری پیدا کنید؟ یا این سنگ کوچک است، آیا می‌توانید سنگ کوچک‌تری پیدا کنید؟ به تمام کودکان فرصت دهید در این فعالیت شرکت کنند.

توجه: در مورد نونهالان می‌توانید فعالیت خود را با نشان دادن دو شیء هم شکل مانند دو گل شروع کنید و بگویید: این دو گل را ببین، یکی از آن‌ها بزرگ است، به گل بزرگ‌تر اشاره کنید، سپس دو شیء را که شباهت بیشتری به هم دارند انتخاب کرده، ببینید کودک می‌تواند بگوید کدام یک بزرگ و کدام یک کوچک است. ممکن است قبل از آن‌که او مفاهیم کوچک و بزرگ را دریابد، نیاز به تعداد زیادی مثال داشته باشد. هر گاه کودک در انجام این فعالیت با مشکل مواجه گردید، پشت سر هم از او سؤال نکنید. در چنین موقعیتی بهتر آن است که به فعالیت دیگری بپردازید.

ه: شمردن

کلمات مورد استفاده: یک، دو، سه، چهار و ...

۱- از کودک بپرسید: چند شیء سرخ رنگ می‌توانی بشماری؟ یا: چند درخت را می‌توانی بشماری؟ در حالی که قدم می‌زنید، بچه‌ها را تشویق کنید تا درخت‌ها را، مغازه‌ها و سایر اشیایی را که می‌بینند، بشمارند.

۲- راه دیگر این است که از کودک بپرسید: آیا می‌توانی سه ظرف را پیدا کنی؟ یا: آیا می‌توانی پنج عدد برگ، پیدا کنی؟ کودک باید بر اساس درخواست شما اعداد صحیح را پیدا کند. این را می‌توانید در آن واحد با چند کودک انجام دهید. دقت کنید اشیای مورد سؤال باید بر اساس تعداد دقیق درخواست، پیدا شود.

□ بازی چه چیزی اتفاق خواهد افتاد اگر...؟

مواد: اشیای مناسب برای فعالیت‌های انتخابی.

مهارت‌ها: مشاهده کردن، کسب دانش در مورد دنیا، اشیاء و پیش‌بینی کردن.

این بازی با گفتن این عبارت شروع می‌شود: چه چیزی اتفاق خواهد افتاد اگر ... و سپس فعالیت مورد نظر، شرح داده می‌شود. به طور مثال: بیایید بینیم هر گاه من این توپ را در بالای یک تخته شیب‌دار قرار دهم، چه چیزی اتفاق خواهد افتاد؟. کودک سعی می‌کند نتیجه را حدس بزند و می‌گوید: توپ به سمت پایین حرکت خواهد کرد، اجازه دهید توپ به سمت پایین حرکت کند تا کودک نتیجه حدس خود را ببیند. موارد ذیل فعالیت‌های مربوط به این بازی هستند. وقتی کودک بازی را یاد گرفت، او را تشویق کنید تا خود، سؤال کند.^۱

□ بازی سایه‌ها

مواد: نوری مصنوعی یا نور طبیعی آفتاب، یک دیوار یا پرده، شیئی که بتوان با استفاده از سایه، طرحی به وجود آورد (دلخواه).

مهارت‌ها: چابکی و مهارت، تشخیص این که سایه‌ها چگونه به وجود می‌آیند، هماهنگی.

۱- وقتی در یک روز آفتابی خورشید از پنجره به درون اتاق می‌تابد، دست‌های خود را میان منبع نور و یک پرده یا دیوار بگیرید. برای این که بتوانید طرح‌هایی از حیوانات، پرنده‌ها و سایر شکل‌ها به وجود آورید، دست‌ها و انگشتان خود را به طرق مختلف حرکت دهید. کودک را تشویق کنید به سایه دست‌های شما که بر دیوار افتاده است، توجه کند؛ سپس از او بخواهید در همان حالی که به او نگاه می‌کنید، او نیز سایه‌هایی بسازد. این عمل را می‌توان با یک لامپ برق نیز انجام داد.

۲- می‌توانید با آزمایش و میزان کردن فاصله‌ی میان نور و دیوار، تصویر و طرحی از کودک را بر روی دیوار به وجود آورید. کاغذی بزرگ بر روی دیوار نصب کنید. از کودک بخواهید، به طور نیم رخ در جلو کاغذ بایستد. نوری قوی به فاصله‌ی چند متری از دیوار به جانب کاغذ بتاباند. طرحی کلی از چهره‌ی کودک بر روی پرده می‌افتد، در اطراف طرح چهره‌ی کودک که بر روی دیوار افتاده است، خطی بکشید.

□ ساختن تلفن با استفاده از فنجان کاغذی

مواد: دو عدد فنجان کاغذی، یک رشته نخ، قیچی نوک‌تیز و یا وسیله‌ی دیگری که بتوان در فجان سوراخ ایجاد کرد.

مهارت‌ها: گوش دادن، صحبت کردن، یادگیری چگونگی استفاده از تلفن، اصطلاحات و یادگیری چگونگی حرکت (انتقال) صداها.

کلمات مورد استفاده: جملات مربوط به مکالمات تلفنی مانند: سلام، حال شما چطور است و غیره.

در انتهای هر یک از دو فنجان کاغذی سوراخ کوچکی ایجاد کنید. از هر یک از این دو سوراخ یک سر نخ را رد کنید. انتهای نخ‌ها را گره بزنید، آن‌ها را بکشید و سفت کنید، به طوری که برای انتقال صداها آماده باشند. به کودک نشان دهید چگونه می‌تواند یکی از فنجان‌ها را به گوش خود بگیرد و درحالی که کودکی دیگر در فنجان دیگر صحبت می‌کند، به حرف او گوش کند.

^۱ این بازی را می‌توانید در مورد موقعیت‌های ارتباطی تر بکار بگیرید. مثل این که چی میشه اگر پوست موز کنار خیابان افتاده باشه؟

توجه: این فعالیت یکی از بازی‌هایی است که کودکان به خوبی آن را باور می‌کنند. آن‌ها خود به خود کلمات و جملاتی که در طی مکالمات بزرگسالان شنیده و یاد گرفته‌اند، را برای یکدیگر تکرار می‌کنند.

□ تقویم ماهانه

مواد: قطعات کوچک مقوا، کاغذ سفید، قیچی، مداد شمعی یا ماژیک، چسب، تصاویری از مجلات و سایر منابع

آمادگی: بر روی یک کاغذ سفید به تعداد روزهای هر ماه یک چهارخانه ترسیم کنید. اسامی روزهای هفته (شنبه، یکشنبه، دوشنبه و ...) را بر

روی چهار خانه بالای صفحه نوشته، روزهای مربوطه را در زیر آن چهار خانه (در چهارخانه‌های مربوطه بنویسید. از صفحات مجله یا سایر منابع تصویرهای کوچکی از روزهای خاصی از ماه را انتخاب کرده، آن‌ها را قیچی کنید. این روزها می‌توانند روزهای تعطیلات رسمی و یا روز تولد شخصیت‌های معروف باشند.

مهارت‌ها: نامیدن روزها و ماه‌ها، یادگیری اعداد، یادگیری درباره‌ی وضع هوا و تعطیلات.

کلمات مورد استفاده: دوشنبه، سه شنبه و غیره. فروردین، اردیبهشت و غیره. عید نوروز، سیزده بدر، عید قربان و غیره.

به کودک بگویید: تصمیم داریم، تقویمی درست کنیم^۱. در بالای صفحه، نام ماه را بنویسید. می‌توانید در نوشتن نام ماه به کودک کمک کنید تا نام خود و نام ماه را بنویسد. به کودک اجازه دهید بر نیمه‌ی بالایی صفحه در زیر نام ماهی که نوشته شده تصویری را رنگ کرده، یا تصویری ترسیم کند.^۲ توجه کنید در زیر صفحه برای نوشتن روزها جای کافی وجود داشته باشد. وقتی کودک نقاشی یا رنگ‌آمیزی خود را تمام کرد، صفحه تقویم حاضر شده را بر روی مقوا بچسبانید.

به کودک کمک کنید تا آنچه در رابطه با روزهایی مخصوص از مجلات و یا سایر منابع چیده است، در خانه‌های مربوط به خود بچسباند. در این هنگام با کودک راجع به رویدادهایی که عکس‌ها معرف آن هستند، صحبت کنید.

تهیه و تنظیم از سایت «آیات»

(ayat.ir)

^۱ از قبل توضیح دهید تقویم چیست. از تاریخ تولدها، فصل‌ها و ویژگی آن‌ها برای توضیح کمک بگیرید. همچنین یک تقویم نمونه به آن‌ها نشان دهید.
^۲ در صورت امکان این تصویر متناسب با ماه و فصل مورد نظر باشد. در نظر داشته باشید کودک در اجبار قرار نگیرد ولی توضیحات مناسب به او داده شود.